

Nord-Fron Sør-Fron Ringebu

Prosjekt: Midt-Gudbrandsdal Inn på tunet

Dato: 27.11.2012

Status: Sluttrapport

Skrevet av: Linda Myromslien

Prosjektet Midt-Gudbrandsdal Inn på tunet kom i gang fra januar 2009 på bakgrunn av et samarbeid mellom landbrukskontoret i Nord-Fron og Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor. Det er kommunene Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu som er eiere av prosjektet. Prosjektet er finansiert gjennom BU-midler fra Fylkesmannen i Oppland og Partnerskapsmidler fra Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal, samt egeninnsats fra eierkommunene.

Prosjektleder Linda Myromslien ble ansatt i januar 2009 og har arbeidet med prosjektet fram til november 2012. Hun var ansatt i en 50 % stilling fram til januar 2011, deretter i en 40 % stilling resten av perioden.

MÅLSETTINGER

Prosjektet har hatt følgende overordnede mål:

”Prosjektet skal stimulere til videreutvikling av eksisterende tilbud, samt bidra til at det blir opprettet nye samarbeidstiltak mellom kjøpere og tilbydere av Inn på tunet – tjenester i Midt-Gudbrandsdalen”.

Hovedinnsatsområdene har vært:

- Kartlegging av eksisterende tilbud og behov/ønsker om etablering av Inn på tunet hos kjøpergruppen
- Kartlegging av mulige tilbydere
- Informasjon til kommunene
- Brosjyre over Inn på tunet tilbud
- Tilbydersamlinger
- Inn på tunet løftet
- Kompetanseheving og kvalitetsutvikling for tilbydere
- Opprettelse av tilbydernetverket Inn på tunet Oppland

ORGANISERING

Sør-Fron kommune har hatt arbeidsgiveransvaret for prosjektleder som har vært tilknyttet Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor med kontor der.

ØKONOMI

Budsjett for prosjektet:	kr 1.544 000
Fylkesmannens landbruksavdeling i Oppland, BU-midler	kr 500 000
Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal	kr 560 000

Egenkapital	kr	4 000
Egeninnsatsen fra kommunene	kr	480 000
Sluttrapport for økonomi følger vedlagt.		

STYRINGSGRUPPEN

Styringsgruppen har bestått av følgende medlemmer:

Øyann Brandstad, jordbruksrådgiver, MGL (leder i styringsgruppen)

Irene Nystad, kommunalsjef i Nord-Fron kommune

Berit Aarnes, tjenesteleder i Ringebu kommune

Arne Gilleberg, kommunalsjef i Sør-Fron kommune

Rolf Hølmen, leder i NAV Nord-Fron

Geir Johan Groven, skogbrukssjef i Nord-Fron kommune

Marita Aaneke, Aaneke gard, representant for tilbyderne.

Styringsgruppen har i prosjektperioden avholdt 15 møter. Styringsgruppemøtene har normalt vart i to - tre timer og for det meste vært på kommunehuset i Sør-Fron.

KONTAKT MED DET OFFENTLIGE SOM "KJØPERE" AV IPT-TILBUD

Da prosjektet startet, ble det sendt ut en spørreundersøkelse med oppfølgingssamtaler for å få kartlagt bruken av IPT og hvilke ønsker og muligheter kommunene så for seg i forhold til å bruke Inn på tunet til sine brukergrupper. Det kom inn svar fra flere avdelinger ved alle tre kommunene. Det ble i etterkant av spørreundersøkelsen sendt ut en brosjyre over tilbydere, samt skriftlig informasjon om prosjektet til kommuner i Midt-Gudbrandsdalen ved Rådmann, helse- og sosial, oppvekst og skole

Det ble også sendt ut informasjon til:

Ansatte hos Fylkesmannen i Oppland.

NAV- kontorene i Midt-Gudbrandsdalen.

Ledere av de kommunale psykiatritjenestene i Midt-Gudbrandsdalen.

Rådgivere/Oppfølgingstjenesten på den videregående skolen i regionen.

KARTLEGGING OG OPPFØLGING AV TILBYDERE

I kontakten med tilbyderne startet prosjektleder med å foreta en undersøkelse av hvor mange som drev med Inn på tunet, i hvilke omfang og om de hadde ønsker om å utvide virksomheten. Det kom da inn svar fra 14 aktuelle tilbydere. På bakgrunn av disse svarene utarbeidet prosjektleder en felles brosjyre over de aktuelle tilbyderne i Midt-Gudbrandsdalen.

Gjennom hele perioden har prosjektleder hatt kontakt med gårdbrukere i ulike faser av etablererprosessen. Kontakten har vært i form av gårdsbesøk, telefonsamtaler eller møter på prosjektlederens kontor eller andre plasser.

Samtalene har handlet om:

*Ideer om å utvikle Inn på tunet tilbud, drøfting av muligheter

*Etablererprosessen

*Søknad om etablererstipend fra Innovasjon Norge Oppland

* Formidling av kontakter til andre gårdbrukere eller rette instans i aktuell(e) kommune(r)og andre aktuelle kjøpere av tjenestene.

*Markedsføring/utarbeidelse av informasjon om de enkelte tilbud

Samtalene har foregått enkeltvis, i samarbeid med kommunal forvaltning, Innovasjon Norge Oppland eller Fylkesmannens landbruksavdeling.

Det er etablert en adresseliste over gårdbrukere i Oppland som er interessert i Inn på tunet. Adresselisten inneholdt pr.01.oktober 2012 totalt 87 gårdbrukere, hvorav 15 er i Midt-Gudbrandsdalen. I tillegg er prosjektleder kjent med at 3 – 4 gårdbrukere til er potensielle tilbydere.

INFORMASJON TIL KOMMUNENE

I tillegg til brosjyren som er utarbeidet, har det blitt avholdt møter og samtaler med ansatte i kommunene gjennom hele prosjektperioden for å informere og inspirere til bruk av Inn på tunet. Prosjektleder har også deltatt i flere politiske utvalg og informert om Inn på tunet. Erfaringer viser at det å sette i gang et nytt Inn på tunet tiltak er en prosess som tar lang tid, fra ideen er født til den er satt ut i livet

BROSJYRE OVER AKTUELLE TILBYDERE I MIDT-GUDBRANDSDALEN

Brosjyren som ble utarbeidet av prosjektleder for Midt-Gudbrandsdal Inn på tunet ble sendt til alle aktuelle fagpersoner i kommunene. Den ligger også på kommunenes hjemmesider samt på www.innpaaturnet.no og www.midtdalsbonden.no

Vi har informert om prosjektet i ulike fora, blant annet på Landbruksfaglig samling, der prosjektleder informerte om IPT og IPT-løftet.

TILBYDERSAMLINGER

Prosjektleder har arrangert flere samlinger for tilbyderne i regionen gjennom prosjektperioden. Det har vært faglig innhold, menings/erfarings utveksling på samlingene, samt at det sosiale fellesskapet har vært viktige momenter. På samlingene har også tilbydere fra Nord-Gudbrandsdalen også vært invitert.

INN PÅ TUNET LØFTET

Inn på tunet-løftet ble lansert i 2010, som en 3-årig satsing i regi av Landbruks- og Matdepartementet samt Kommunal- og Regionaldepartementet. Formålet var å forankre og styrke Inn på tunet i kommunale plan- og strategiarbeid og finne gode modeller for samarbeid og utvikling på tvers av flere sektorer. I tillegg skulle løftet bidra til å styrke kommunenes kompetanse om Inn på tunet og gi økt verdiskaping for landbruket. I Oppland var alle kommunene invitert til et felles informasjonsmøte på Honne, Biri i februar 2010.

Midt-Gudbrandsdal Inn på tunet søkte om midler gjennom løftet på vegne av kommunene i Midtdalen. I 2010 fikk kommunene i Midtdalen, som de eneste i Oppland, midler gjennom IPT-løftet til å prøve om Inn på tunet tilbud til flere brukergrupper. Det ble innvilget kr 707.000 til kjøp av tjenester. Dette er 50 % av kostnadene. Høsten 2012 leverte alle tre kommunene rapporter for IPT-løftet. Alle hadde svært gode erfaringer, og vil videreføre tilbudet. En videreføring av tilbudene er lagt inn i budsjettforslaget til alle tre kommunene.

KOMPETANSEHEVING AV TILBYDERE

Prosjektleder har samarbeidet med Landbrukets Helse Miljø og Sikkerhets tjeneste (Landbrukets HMS) for å hjelpe gårdbrukere til å ta riktige grep i forhold til sikkerheten på

gården, samt å få nødvendig dokumentasjon i forhold til HMS. Det ble arrangert kurs etterjulsvinteren 2012 med 36 deltakere.

Senere på vinteren arrangerte prosjektleder i samarbeid med Landbrukets HMS-tjeneste kurset "Inn på tunet- kvalitet og trygghet". På dette kurset deltok det 17 IPT-tilbydere og IPT-revisorer.

Prosjektet arrangerte i juni 2012 en studietur til Hedmark og Sør-Trøndelag. Her var det anledning for gårdbrukere og ansatte i offentlig forvaltning til å se nærmere på tiltak innen demens omsorg, skole, psykiatri og arbeidstrening. Det deltok 10 personer på turen, som var både inspirerende og lærerik. Vi fikk bekreftet at vi er kommet godt i gang med IPT i Midtdalen, samt at tilbyderne her stort sett har trygge og sikre omgivelser for sine tilbud.

KOMPETANSEHEVING FOR PROSJEKTLEDER

Prosjektlederne (PL) har deltatt på flere todagers samlinger/kurs i løpet av prosjektperioden. PL har opparbeidet seg praktisk kompetanse på veiledning i etablering gjennom flere etablererbesøk i løpet av prosjektperioden. Noen av besøkene har foregått sammen med Innovasjon Norge og/eller representant for Fylkesmannens landbruksavdeling, samt ansatte på landbrukskontorene i kommunene.

Prosjektleder har vært knyttet til det nasjonale nettverket for Inn på tunet, og har blant annet deltatt på arbeidsmøte i forbindelse med Nasjonal strategi for Inn på tunet.

ETABLERE TILBYDERNETTVERKET INN PÅ TUNET OPPLAND

Tilbydernettverket Inn på tunet Oppland (IPT Oppland) ble stiftet 19.november 2011 etter at interimsstyret hadde vært i arbeid fra mai - november. Prosjektleder for Midt-Gudbrandsdal Inn på tunet har vært engasjert i interimsstyret. IPT Oppland er et bransjenettverk, samt en medlemsorganisasjon for tilbydere av Inn på tunet tjenester. Formålet er å bidra til kvalitetsmessige gode og innholdsrike Inn på tunet-tilbud i Oppland.

IPT Oppland har etablert 4 regionale nettverksgrupper:

Nettverksgruppe 1: Midt- og Nord-Gudbrandsdalen

Nettverksgruppe 2: Lillehammer-regionen

Nettverksgruppe 3: Gjøvik/Land/Toten-regionen og Hadeland regionen

Nettverksgruppe 4: Valdres

Styret består av 8 medlemmer med to representanter fra hver region. Fra Midt- og Nord-Gudbrandsdalen er Marita Aaneke og Knut Thujord med i styret.

Valgkomiteen består av 1 medlem fra hver region.

KONTAKT MED MEDIA

Prosjektet har vært presentert i både lokalavisen og regionavisen flere ganger i løpet av prosjektperioden. Det har blant annet vært mye fokus på Inn på tunet løftet, samt ønsker om å bruke IPT som en alternativ opplæringsarena. Dette har videre bidratt til at det har vært innslag og debatter i radio og tv.

PROSJEKTLEDER SINE TANKER OM PROSJEKTARBEIDET – OG INN PÅ TUNET I ÅRENE SOM KOMMER

Det har vært utfordrende og krevende å jobbe med Inn på tunet prosjektet i disse årene. Jobben har i hovedsak vært å sette i gang prosesser i kommunene og sammen med gårdbrukere, og følge disse opp underveis.

Gårdbrukerne: Å etablere et Inn på tunet tilbud krever hardt arbeid og god planlegging fra gårdbrukerens side. Han/hun må være strukturert, kreativ, glad i mennesker og god til å ”selge seg selv” og sitt tilbud. Gårdbrukerne som lykkes er de som brenner mest for Inn på tunet ideen, og dens effekt på enkeltmenneskers livskvalitet i hverdagen.

Kommunene: Det kreves god informasjon over lengre tid til kommunene for at de skal få ”øynene opp” for Inn på tunet. Kommunene opplever et press for å ivareta alle lovpålagte oppgaver, samtidig som økonomien er svak. Dette gjør at det er vanskelig å selge inn noe som oppleves som ekstra kostnader til kommunene. Utfordringen har da vært å presentere Inn på tunet tjenesten som et **alternativ til eksisterende** tiltak for brukere, samt at ved å bruke Inn på tunet tilbud til flere vil det være et viktig ledd i å **forebygge** andre og mer belastende – og dyrere tjenestetilbud. Det er fortsatt viktig å gi kommunene eksempel på gode og suksessfulle Inn på tunet tilbud. Som en ser i resultatet av Inn på tunet-løftet vil kommunene være tjent med å samarbeide på tvers av enhetene, slik at kommunens ressurser blir brukt til det beste for brukerne. Prosjektlederen anbefaler at dersom det ikke ansettes en koordinator for å ivareta Inn på tunet, MÅ det utnevnes en ressurspersoner i hver kommune som kan arbeide for bruk av Inn på tunet tjenester. Disse bør ha god kunnskap om brukerne i kommunene, og kunne koordinere tjenester som brukerne har behov for. Erfaringer fra prosjektperioden tilsier at det vil være behov for tilbud til skoleelever, flyktninger, innen barnevern, tjenesten for funksjonshemmede og flere tilbud til mennesker med demens og innen psykisk helse. For å kunne bruke gode Inn på tunet tilbud bør de økonomiske rammene for kjøp av Inn på tunet tjenester legges inn i budsjettene til de ulike etatene. Kliniske erfaringer viser at brukerne av inn på tunet får økt selvfølelse gjennom mestring og meningsfulle aktiviteter. Dette fører til en høyere livskvalitet. Inn på tunet tiltakene vil kunne gi kommunene innsparing på lengre sikt og i tillegg være gode kommuner å bo i. Fylkesmannen og Innovasjon Norge bør videreføre arbeidet med å arrangere årlige konferanser med Inn på tunet som tema. Dette vil bidra til økte kunnskaper, felles forståelse og være til inspirasjon for både tilbydere og kjøpere av IPT – tjenester.

Det synes å være et økende antall mennesker med behov for spesielle og tilrettelagte tilbud. Her i regionen øker etterspørselen hos kommunene for slike tilbud, og prosjektleder har et ønske og et mål å kunne henvise til gode ”Inn på tunet” tilbud Informasjon, samlinger, reportasjer i media, forskning og ikke minst gode tilrettelagte tilbud og fornøyde kjøpere gir resultat. Slik situasjonen er i dag er det behov for flere tilbydere. Inn på tunet tiltakene vil kunne gi kommunene innsparing på lengre sikt og skape gode bo-kommuner. Nyere forskningsresultat og rapporter viser at Inn på tunet er en riktig vei å gå for å gi deler av kommunens innbyggere gode og tilrettelagte plasser for læring og mestring. Det er i mange tilfeller ikke så lett for kjøper og selger å finne hverandre. Dette skyldes at brukernes behov kan være både varierte og sammensatte. Kommunene er den største kjøpergruppa og det er fortsatt behov for å øke kompetansen innen Inn på tunet. Ei annen potensiell kjøpergruppe er NAV som også trenger mer basisinformasjon om landbruket som arena.

Stram offentlig økonomi og harde prioriteringer, og manglende kjennskap til Inn på tunet vil fortsatt være utfordringer kommunene vil ha for å gi brukere et godt alternativt tilbud. Arbeidet med kvalitetssikring av tilbudene må fortsette helse, oppvekst og utdanning.

VEIEN VIDERE

Landbruket

Kommuner i Midt-Gudbrandsdalen har et aktivt landbruk. En veldig stor andel av befolkningen i våre kommuner er direkte eller indirekte sysselsatt innen primærnæringene. Melkeproduksjon og kjøttproduksjon på storfe og småfe er dominerende produksjoner. Næringsutvikling i landbruket er viktig for å opprettholde bosetting, og strukturen i våre lokalsamfunn bygger på landbruket. Inn på tunet vil bidra til næringsutvikling i landbruket samtidig som det profilerer næringa.

Kommunale virksomheter

Det er potensial for å utvikle Inn på tunet tilbud innen flere virksomheter i våre kommuner. Prosjektleder er fortsatt i den formening at det for eksempel i større grad enn i dag kan brukes som en alternativ opplæringsarena. Opplæringsloven er etter min mening ikke til hinder for dette, såfremt en forholder seg til innholdet i enkeltvedtak og individuelle opplæringsplaner. Videre er tiltak innenfor psykisk helse, arbeidstrening, demensomsorg, funksjonshemming, barnevern, integrering av flyktinger, arbeidstrening og oppfølging av elever som dropper ut av videregående skole aktuelle områder for videreutvikling av tilbud

Inn på tunet har fortsatt ikke nødvendig rotfeste i regionen slik at arbeidet videre vil være vanskelig uten en koordinator. Selv om det har vært mye fokus på Inn på tunet i de siste årene, er kommunene fortsatt i startgropa for kjøp av tjenestene, og tilbydergruppa bør utgjøre et enda større mangfold. Denne type tilbud som ligger på siden av egne tiltaksapparat, kan være tyngre å etablere og er mer sårbare for nedskjæringer. Derfor mener prosjektleder at kommunene i Midt-Gudbrandsdalen burde gått sammen om en fast stilling i minst 50 % som koordinator for Inn på tunet. Ut i fra mine erfaringer burde koordinatoren jobbet tett opp mot fagområdene helse og oppvekst, samt i tett samarbeid med koordinator for samhandlingsreformen.

Jeg håper at kommunene prioriterer å innarbeide Inn på tunet i sitt **planarbeid** innen blant annet rus, psykiatri, eldreomsorg, forebyggende helsearbeid, næringsutvikling/landbruk m.m. Dersom politikerne ønsker å tilby innbyggerne som trenger det et Inn på tunet tilbud, må de tørre å stille krav til administrasjonen om at de skal bruke det.

Brukerne av tjenestene gir veldig gode tilbakemeldinger, det er jo dem det gjelder.

Men mange vet ikke om disse tilbudene, de kommer dermed ikke med i f.eks individuelle planer. Det trengs derfor gode eksempler og mediaoppslag med positive vinklinger om Inn på tunet. Ting tar tid og det er vanskelig å nå frem til rette personer i kommunene. Informasjon og invitasjoner stopper ofte opp hvis man ikke har kontaktpersoner. Personlig kontakt er viktig for å opprettholde ”trøkket”.

Jeg vil takke styringsgruppen for samarbeidet gjennom prosjektperioden. Spesielt vil jeg gi lederen av styringsgruppen, Øyann Brandstad, ros for hennes måte å ivareta både styringen av prosjektet og meg som prosjektleder i mitt arbeid. Det har vært med på å gi meg både trygghet, styrke og glede i arbeidet.